

Störst i Sverige om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº2 2024

En tidning från
IOGT-NTO

3

frågor till
riksdagspartierna
inför EU-valet

Gabriel Romanus
"döstädar" efter ett
helt livs insats för
alkoholpolitiken

Nestorn

Svenskarna dricker allt mindre alkohol • **Utredning** vill stoppa försäljningen av lustgas • **Narkotikan är billigare** än någonsin • **IOGT-NTO:s namn** utreds för ny organisation

PLUS

Accents egen
valkompass hjälper
dig inför EU-valet

Stora ord spelar också roll

Nyckterhet, demokrati och solidaritet. Det är grunden i vad IOGT-NTO står för. Vid sidan av den definierande nyckterheten är det två ganska stora och luddiga ord som ibland mest framstår som tjusiga att slänga sig med.

När demokrati och solidaritet ses som självklarheter så blir begreppen själva nästan osynliga. Som träden när du står mitt i skogen. Men tänk om de inte är så självklara som du vill tro?

IOGT-NTO har alltid stått för en deltagande demokrati. Det var i de tidiga logerna som gemene man på lika villkor fick dryfta sina åsikter långt innan vi hade allmän rösträtt i Sverige. Sedan rösträtten har vår rörelse verkat för att civilsamhället ska spela en aktiv roll och ge människor möjlighet att påverka sin omgivning också mellan val.

Även solidariteten har hos oss tagit sig handfasta uttryck i våra sociala företag, våra kamrattstöd och inte minst i vårt biståndsarbete.

Men detta är inget som vi kan ta för givet. Regeringen genomför just nu flera reformer som försvårar civilsamhällets arbete och förmåga att finansiera projekt. Inte minst ligger IOGT-NTO-rörelsens biståndsarbete illa till om den rådande trenden fortsätter (se sidan 7).

I sådana tider behöver vi ta fasta på våra värderingar, kroka arm i en vänskapskedja och vara redo att stå upp för vad vi tror på. Som medlem i IOGT-NTO är du en del av den kedjan.

Jens Wingren
vikarierande
chefredaktör

accent

Pressläggning 23 maj **Nästa nummer** 2 oktober
Ultrica Ambjörn Chefredaktör och ansvarig utgivare,
ultrica.ambjorn@iogt.se (tjänstledig) **Jens**

Wingren Vikarierande chefredaktör och ställföreträdande ansvarig utgivare,
076-647 20 75, jens.wingren@iogt.se **Layout och produktion** Spektra **Omslag**
Foto: Marc Femenia **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Tryck** Stibo,
Katrineholm **Obeställt material** Accent ansvarar inte för insänt obeställt
material. Allt innehåll i Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. **ISSN** 0345-
0406. **Medlem** i Sveriges tidskrifter. Svanenmärkt. **Adressändring** görs till
medlemsservice@iogt.se eller 08-672 60 38 **Webb** accentmagasin.se

Foto: Pierre Andersson

Oviss framtid för finskt alkoholmonopol

Reformer Den finska regeringen vill förändra finsk alkoholpolitik i grunden. Från att, likt Sverige, ha haft ett monopol vill man från och med i sommar tillåta försäljning av varor med en alkoholhalt upp till åtta procent i vanliga mataffärer.

– Fokuset i alkoholpolitiken skiftar från en social- och hälsofokuserad politik till att handla om företagsamhet och konkurrens, säger Juha Mikkonen på den finska drogpolitiska organisationen Ehyt.

Regeringen vill också undersöka möjligheten att tillåta ännu starkare drycker i mataffärer, upp till 15 procent, vilket skulle ge mataffärerna en möjlighet att tillhandahålla fler vinsorter.

– En liberalare hållning till vinförsäljning kommer troligen leda till att man utvidgar till försäljning av sprit och att alkoholmonopolet urholkas, säger Juha Mikkonen.

Jens Wingren

”Sammanlagt har vi gjort cirka 400 anmälningar mot olaglig försäljning och alkoholreklam.”

Aðelsteinn Gunnarsson, IOGT Island, har tröttnat på den illegala alkoholhandeln i landet och kräver att den isländska justitieministern stoppar e-handel med alkohol.

Foto: Nathalie C. Andersson

Naloxon blir receptfritt

Läkemedel I sommar kommer det bli möjligt att köpa naloxon som nässpray på svenska apotek. Naloxon är ett läkemedel som snabbt kan häva opioidöverdoser och därmed rädda liv.

– Sverige blir bland de första länderna i Europa att införa receptfri naloxon som nässpray. Tidigare har detta genomförts i Storbritannien och Frankrike, säger Björn Eriksson, generaldirektör på Läkemedelsverket.

Jens Wingren

Björn Trolldal

Foto: Eveline Johnsson. Bild: Spektra, Istockphoto

Kraftigt minskad alkoholkonsumtion

Det har blivit dyrare att köpa alkohol, oavsett om man går på krogen, Systembolaget eller åker till Tyskland. Men minskningen är också en del av en längre trend.

Trend Den totala alkoholkonsumtionen i Sverige sjönk med 2,7 procent 2023 jämfört med året innan. Det är den största minskningen från ett år till ett annat sedan 2014, bortsett från pandemiåret 2020.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikauppllysning, CAN, sammanställer regelbundet siffror om svenskarnas alkoholkonsumtion i de så kallade Monitormätningarna. Björn Trolldal på CAN säger att den kraftiga minskningen i årets mätning sticker ut.

– Den är ovanligt stor men är också en del

av längre trend. Vi har sett en minskning av alkoholkonsumtionen med tio procent under de senaste tio åren.

En anledning till den stora skillnaden just detta år kan ha att göra med inflation och krympande reallöner.

– Det har säkert varit en avgörande faktor. Den disponibla inkomsten och möjligheten att köpa alkohol har minskat, säger Björn Trolldal.

Men Björn Trolldal tror att den långsiktiga trenden kommer att bestå även om ekonomin blir bättre.

– Förhoppningsvis så kommer ekonomin att stabiliseras, men den långsiktiga trenden kommer troligen att fortsätta, fast inte med lika stora förändringar varje år.

Jens Wingren

Utredning föreslår förbud mot lustgasförsäljning

Lustgas En utredning vill göra det straffbart att köpa och sälja lustgas till privatpersoner.

– Lustgas är inte till för att användas som berusningsmedel på det här sättet som vi ser nu. Därför föreslår vi totalförbud på försäljning i berusningssyfte, säger utredaren Inga-Lill Askersjö.

Att bryta mot förbudet

ska, enligt förslaget, vara straffbart med böter eller upp till sex månaders fängelse. Det skulle fortfarande vara möjligt att köpa gasen för att använda i sin grädd-sifon hemma. Men då ska gasen säljas i små patroner och max två åt gången till personer över 18 år.

– Den försäljning som sker idag med lustgas liknar

narkotika-försäljning. Försäljningen på nätet bedöms av polisen vara en inkomstkälla för kriminella nätverk. Vi ska få bort det här från våra gator, torg och pubar, säger Inga-Lill Askersjö.

Jens Wingren

Foto: Carl Johan Eriksson

Inflation påverkar inte narkotikapriser

Gatupriser Gängkrig och inflation verkar inte påverka narkotikapriser. Enligt en ny kartläggning har priserna varit i stort sett oförändrade sedan 2019, trots att nästan allt annat blivit dyrare. Justerat för inflation har istället de flesta typerna av narkotika blivit billigare.

– Priserna har inte förändrats trots pandemi och gängvåld, säger Ulf Guttormsson på CAN.

Jens Wingren

Fler larmsamtal om droger

Förgiftningar Larmsamtalen om narkotikaförgiftningar och internetdroger ökade förra året, med 51 procent bland yngre (10–19 år) och med 25 procent bland vuxna. Det visar Giftinformationscentralens årsrapport.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

Få vill legalisera cannabis

Sverige 21 procent av svenskarna svarar att de är positiva till legalisering av cannabis i en undersökning genomförd av TV4 och Verian. Det är en ökning med 5 procentenheter sedan 2019. Men under samma tid har också andelen svenskar som motsätter sig legalisering ökat från 71 procent till nästan 80 procent.

Unga män, 18–29 år, är den mest cannabispositiva gruppen där hälften av de svarande är för legalisering av cannabis.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

”Mellanölet orsakade förfärliga skador”

Som politiker var Gabriel Romanus med och röstade bort mellanölet och för att stänga Systembolaget på lördagar. Som Systembolagets vd övertygade han EU att Sverige skulle få behålla monopolet.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Marc Femenia

Gabriel Romanus tar emot Accent hemma i lägenheten på Djurgården. Egentligen har han och hustrun flyttat ut till sommarstället, men han har åkt in till stan för att äta lunch med tidigare kollegor och för att ”döstäda”.

– Jag har ett förråd fyllt av papper och böcker. Jag måste ta reda på dem så de inte åker ut i någon container när jag är borta, förklarar han.

Han har nyss fyllt 85, men engagemanget är lika starkt som tidigare. Det märks när han börjar prata om alkoholpolitik, sin hjärtefråga – eller i varje fall en av dem.

– Jag blev invald i riksdagen för Folkpartiet 1968. Då var det tvåkammarriksdag och jag satt i andra lagutskottet som ansvarade för sociallagstiftningen. Där väcktes mitt intresse för socialpolitik.

I politiken fick han större och större ansvar och 1978–1979 var han socialminister i Ola Ullstens folkpartiregering.

Under tiden som socialminister växte

Gabriel Romanus engagemang för alkoholfrågan. Det fanns också ett brett stöd för en restriktiv alkoholpolitik i partiet.

– Per Ahlmark, som var partiledare före Ola Ullsten, var väldigt engagerad i alla frågor, även i alkoholfrågan. Redan under tiden som ordförande för ungdomsförbundet skrev han debattartiklar i frågan.

Tillbaka i riksdagen blev Gabriel Romanus vice ordförande i socialutskottet, 1979–1982.

– Men har man varit statsråd är det ”öken” att gå tillbaka till riksdagen så jag började fundera över om det inte var dags att göra något annat. En av mina sista voteringar i

riksdagen gällde att stänga Systembolaget på lördagar. Jag röstade för. Rune Hermansson, som var chef för Systembolaget, var emot och avgick efter beslutet. Då anmälde jag mitt intresse för jobbet och fick det.

Den 3:e maj 1982 tillträdde Gabriel Romanus tjänsten som vd för Systembolaget. Ett jobb som han hade i 17 år.

– Den första veckan var mycket dramatisk för min del. Första dagen ringde min svägerska från Göteborg och meddelade att min pappa blivit sjuk. Jag åkte ner, men hann tyvärr inte fram i tid. På torsdagen hade jag min sista riksdagsdebatt och över helgen hade Riksförbundet Hem och skola, där jag var ordförande, stämma.

Mellanölets konsekvenser bidrog starkt till hans engagemang.

– Jag var med och röstade bort det från matbutikerna. Det hade ju orsakat förfärliga skador, särskilt på ungdomar. Men det var på Systembolaget som mitt engagemang väcktes på allvar.

Folkpartiet, som var ett parti sammanlagt av frisinna och liberaler, var från

► GABRIEL ROMANUS

Familj Fru, fyra barn, åtta barnbarn och sex bonusbarnbarn.

Bor På Djurgården i Stockholm och, under sommarhalvåret, på Kungshatt i Ekerö kommun.

Karriär Lärare i statistik, ledarskribent på Expressen, riksdagsledamot, socialminister, vd för Systembolaget, partiuppdrag för L.

början starkt engagerat i alkoholpolitiken, inget som direkt utmärker partiet i dag.

– Det har hela tiden varit en kamp mellan liberaler och socialliberaler. Men jag anser att om man är liberal och tror på marknadskrafterna: konkurrens och privat vinstintresse, då vill man hålla dem borta från områden där man inte vill att konsumtionen ska öka.

Under Gabriel Romanus tid på Systembolaget förhandlade Sverige om EU-medlemskap.

– Jag var hela tiden optimist. Vi såg att monopol förekommer i EU. De får bara inte ha som syfte att skydda inhemska produkter. Vi föreslog regeringen att de skulle bjuda in kommissionen på studiebesök.

EU-representanterna fick först se en butik på Östermalm i Stockholm och sedan butiker i Östersund och Järpen, samt ett utlämningsställe på en mindre ort.

– De var väldigt imponerade över sortimentet. En tysk konstaterade att här fanns tyska öl som han inte kunde få tag på hemma. När sedan Harry Franzén började sälja vin i sin Ica-butik, direkt efter EU-inträdet, vittnade kommissionen till vår fördel i det så kallade Franzén-målet.

Han minns väl dagen då domen från EU-domstolen kom.

”Jag såg alltid nykterhetsrörelsen som våra bästa vänner. De kan alkoholpolitik och förstår varför vi har den politik vi har.”

– Det var en riktigt minnesvärd segerdag och höjdpunkten i min karriär. Det var 3-0 till oss. De konstaterade att monopol inte stred mot EG-rätten, att monopol inte hade bildats av kommersiella skäl utan för folkhälsan och att vårt sätt att köpa in varor inte var diskriminerande.

Gabriel Romanus gick i pension 1999, men 2002 gjorde han come back i riksdagen.

– Jag stod på femte plats och vi hade två mandat så jag räknade inte med att komma in, men så fick vi sex mandat i valet. Jag hamnade i socialutskottet och fick ansvar för alkoholfrågan, men det fanns de i partiet som ville att vi skulle bli mer alkoholliberala och göra spriten billigare.

Under tiden hade han också börjat engagera sig i den nystartade föreningen Alkoholpolitiskt forum.

– Svante Nycander startade ett nätverk för att slå vakt om alkoholpolitiken i samband

med EU-inträdet. Nätverket skulle syssla med debatt, men stå för en restriktiv politik.

Och mer ideellt arbete för alkoholpolitiken skulle det bli.

– Kjell-Ove Oscarsson, från IOGT-NTO, tog kontakt med mig efter att Nordiska nykterhetsrådet hade lagts ner i samband med EU-inträdet. Man hade upptäckt att behovet av samverkan inte blev mindre. Vi bildade NORDAN, Nordiska alkohol- och narkotika-politiska samarbetet. Där var jag ordförande i kanske nio år.

Från att nykterhetsrörelsen tidigare hade sett Systembolaget som motståndare gjorde arbetet för att försvara alkoholpolitiken inför EU-inträdet att de snarare blev bundsförvanter.

– Jag såg alltid nykterhetsrörelsen som våra bästa vänner. De kan alkoholpolitik och förstår varför vi har den politik vi har. De har alltid varit en väldigt bra supportergrupp.

Liberalernas omsvängning i frågan ser han som en följd av att färre politiker har folkrörelsebakgrund.

– På min tid var majoriteten socialliberaler. Så är det knappast i dag. Sedan början av 2000-talet har inte Liberalerna varit någon riktig banérförare på alkoholpolitikens område. Den frikyrkliga- och nykterhetsrörelsebakgrunden har tunnats ut. Men så sent som under Bengt Westerbergs tid fanns ett stort alkoholpolitiskt engagemang i partiet. Och Barbro Westerholm var alltid ett starkt stöd.

Han anser att den restriktiva alkoholpolitiken har försvagats sedan EU-inträdet.

– Det är delvis egenförvållat genom att riksdagsmajoriteten gick med på att höja införselkvoterna. Det hade man inte behövt. Kommissionen hotade med att dra Sverige inför EU-domstolen och man valde att inte prova hur det skulle gå. Vi har också backat när det gäller alkoholreklam och skatter. Blir vi av med monopol kommer vi att få ett litet antal stora produkter i handeln. Det skulle gynna de stora producenterna och missgynna de små. Även moderater borde inse att det inte är någon bra idé att utmana Sveriges mest populära bolag. ☘

För Gabriel Romanus är alkoholpolitik en fråga som fortsätter att engagera.

Britt-Marie Johansson och Abbe Ronsten (S), regionråd i Dalarna.

Foto: Emma Ivarfjord

IOGT-NTO pratar alkohol med regionerna

Kampanj Årets upplaga av kampanjen *Våga prata om alkohol* vill få regionpolitiker att se fördelarna med att värna om en restriktiv alkoholpolitik. Det viktigaste budskapet är att det med mer kunskap går att minska de kostnader som alkoholen för med sig. Dalarna var först ut i slutet av april och innan årets slut kommer alla politiker i landets 21 regioner ha nåtts av kampanjen.

Helena Wannberg

36

organisationer från nätverket *Tillsammans mot våld och droger*, däribland IOGT-NTO, mötte under våren stockholmspolitiker för att ge sin bild av hur gängvåldet ska stoppas.

Fängelse för bedrägeri mot förening

Brott En man i 50-årsåldern döms för flera fall av trolöshet mot huvudman efter att ha försnillat nästan fem miljoner från en IOGT-NTO-förening i Sävsjö där han tidigare var kassör. Domen blir två år och nio månaders fängelse samt ett skadestånd till föreningen på nära fyra miljoner kronor.

Enligt Eksjö tingsrätt gjorde mannen mellan 2014 och 2021 olovliga överföringar, bland annat i samband med en fastighetsförsäljning. Misskötseln uppdagades eftersom medel från en fastighetsförsäljning måste redovisas för förbundet, vilket ledde till att en utredning startade.

– Våra kontrollfunktioner kan kännas onödigt byråkratiska när allt går som det ska, men när något händer är det bra att ha haft dem på rutin, säger Jobbjörn Folkesson, ekonomichef på IOGT-NTO.

Jens Wingren

Foto: Joe Gratz

Internationellt arbete under hot

IOGT-NTO-rörelsens bistandsprojekt är i fara sedan Sida sagt upp avtalet med största finansören, ForumCiv.

Internationellt Bistandsmyndigheten Sida har sagt upp avtalen med samtliga 17 strategiska partnerorganisationer, varav ForumCiv, som IOGT-NTO-rörelsen i sin tur har avtal med, är en.

– De vill lägga ner och starta om från början, säger Johanna Davén, generalsekreterare för IOGT-NTO-rörelsen ideell förening, INRIE, som ansvarar för rörelsens internationella arbete.

Avtalen slutar gälla sista december. Enligt de uppgifter som partnerorganisationerna fått kommer de att kunna ansöka om att bli strategisk partnerorganisation igen, sedan kommer Sida att utvärdera de organisationer som sökt.

– Men oavsett hur snabbt de kan bli klara med bedömningarna så kommer det att bli ett glapp i utbetalningarna.

Johanna Davén säger att det är folkrörelsernas arbete som påverkas.

– Vi vill ju samhällets väl, precis som myndigheterna. Vi hade hoppats att regeringen skulle möjliggöra det. Ser man till de länder vi jobbar i, som Kambodja och Laos, så är det ju inte så att demokratin där blir starkare.

Att alkohol som utvecklingshinder ska tappas bort är hennes största farhåga.

– Det är ju bara vi som jobbar med det. Det blir ett hårt slag om vi inte får fortsätta att stötta våra partnerorganisationer. Och det handlar inte bara om att bidra med pengar utan om att stå sida vid sida med dem. Alkoholindustrin har ju så mycket större muskler, så civilsamhället behöver allt stöd de kan få.

Hur det blir framöver vågar hon inte gissa.

– Vi får väl avvakta och se om ForumCiv kan bli ny strategisk partner och om vi i så fall blir godkända för att söka bidrag från dem. Eller om vi kan söka direkt från Sida. Det är väldigt mycket frågetecken just nu.

Eva Ekeröth

Johanna Davén

Foto: Andreas Ericsson

Hög tid att välja

Flera drogpolitiska frågor påverkas av Europaparlamentets politik. Inför EU-valet den 9 juni ställde Accent tre frågor till de svenska riksdagspartierna.

TEXT Jens Wingren

1 Bör EU införa varningsetiketter på alkoholförpackningar?

2 Ska medicinsk cannabis tillåtas inom EU?

3 Är alkohol en närings- eller folkhälsofråga?

Socialdemokraterna

1 Ja, det har vi socialdemokrater också tagit ställning för i Europaparlamentet.

2 Nej.

3 Alkohol är inte vilken produkt som helst, därför har vi också det svenska alkoholmonopolet. Folkhälsan måste alltid sättas främst i alkoholpolitiken.

Moderaterna

1 Nej.

2 Det måste vara upp till den Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA, där även risk för risk- och missbruk vägs in i en slutlig bedömning.

3 Moderaterna vill tillåta gårdsförsäljning i Sverige, inte minst för att det vore viktigt för besöksnäringen. På så sätt är det till viss del en näringslivsfråga. När det handlar om att minska skadlig alkoholkonsumtion är det så klart en folkhälsofråga.

Sverigedemokraterna

1 Det är inte uteslutet att införa detta, men vi anser inte att det ska regleras på EU-nivå utan vara upp till varje medlemsstat själv att besluta.

2 Rent principiellt borde medicinen utgå ifrån människors hälsa och vårdpotentialen i förhållande till kostnaden för ett läkemedel. Detta är en fråga som bäst avgörs av den medicinska kompetensen.

Vi anser dock att det är en nationell angelägenhet att besluta om vilka substanser som ska vara lagliga i landet.

3 Både och.

Vänsterpartiet

1 I och med att skadeverkningarna från alkohol är betydande vore det rimligt att etiketter på alkoholprodukter liknar de på tobaksprodukter.

2 Medicinsk cannabis ska genomgå godkännandeprocéduren för läkemedel som ska säkerställa att de har god kvalitet, är säkra och har bevisad effekt.

3 Vänsterpartiets alkoholpolitik har sin grund i ett folkhälsoperspektiv. Alkohollobbys inflytande på politiken i både Bryssel och Sverige är ett stort korruptionsproblem och ett hot mot demokratin.

Centerpartiet

1 Nej. Däremot skulle man kunna se över riktlinjer för innehålls- och ursprungsmärkning.

2 Substanser baserade på cannabis finns redan som läkemedel. Samma strikta kriterier som finns för vad som ska registreras som läkemedel ska fortsatt gälla.

3 En moderat alkoholkonsumtion i befolkningen är en viktig folkhälsofråga. Schyssta villkor och tydliga regler för dryckesproducenter och besöksnäringen är en viktig näringslivsfråga. Det är politikens uppgift att hitta rätt balans.

Miljöpartiet

1 Ja! Vi har arbetat för att EU ska införa varningsetiketter. Vi vill även att alkohol märks på samma sätt som livsmedelsprodukter gällande näringsinnehåll.

2 Nej, vi driver inga sådana förslag.

3 Vi har sett att alkoholfrågor i Europaparlamentet alltför ofta behandlas som en näringslivsfråga, på ett sätt som får negativa konsekvenser för folkhälsan. Det är djupt beklagligt, och gynnar alkoholindustrin på bekostnad av individen och samhället i stort.

Kristdemokraterna

1 Vi tycker att det ska vara upp till medlemsländerna att besluta om detta.

2 Ja. Det är redan tillåtet för de länder inom EU, som Sverige, som anslutit sig till FN:s allmänna narkotikakonvention från 1961. Lagarna ska begränsa narkotikaanvändningen till enbart medicinsk och vetenskaplig användning.

3 Både och, men ur politisk synvinkel ser vi just folkhälsofrågan som den viktigaste, då alkoholen påverkar människors hälsa vilket leder till stora samhällskostnader.

Liberalerna

1 Både EU och medlemsstaterna bör arbeta för att stödja bättre information till konsumenterna, i synnerhet genom att inkludera information om måttligt och ansvarsfullt drickande.

2 Liberalerna arbetar för att all hantering av narkotika, förutom den medicinska, ska vara olaglig. Vi arbetar inte för att medicinsk cannabis ska tillåtas i hela EU.

3 Det är först och främst en folkhälsofråga, men politiken ska inte bortse från näringslivsperspektivet.

”När jag gick i pension tyckte jag att det behövdes någon verksamhet för äldre.”

Medlemmen Göta Wikström

Du har firat din 100-årsdag på ett nostalgikafé som IOGT-NTO Umeå anordnade.

– Det brukar vara jag som anordnar musikkaféerna, men nu bjöd föreningen in mig till ett som de ordnade. Det var så mycket fina tal och blommor i mängder.

Hur kom det sig att du började med musikkaféer?

– När jag gick i pension, för 35 år sedan, tyckte jag att det behövdes någon verksamhet för äldre. Från början träffades vi varannan måndag. Nu har det blivit sju gånger per år. Vi sjunger sånger från 40-talet, glada sånger som ”Säg det med ett leende”.

Du brukar själv stå för en del av musikunderhållningen?

– Jag tycker om att sjunga. Min lärare märkte att jag hade musikalisk talang så jag fick ta sånglektioner som ung.

Med ålderns rätt tänker du nu pensionera dig även från musikkaféerna?

– Det är mycket som ska ordnas med att boka lokal och musiker, välja sånger och beställa fikabröd. Det blir en anspänning att allt ska klaffa även om jag inte gör allt ensam. I alla år har vi haft en fantastisk serveringsgrupp. Dessvärre verkar det inte vara någon som vill ta över och hålla i kaféerna.

Text: Eva Ekeröth Foto: Johan Günséus

Namn: Göta Wikström **Bor:** Umeå. ”Jag bor kvar i villan.” **Ålder:** 100 **Medlem:** IOGT-NTO Umeå. Blev medlem 1939. **Ordförande** för Umeå Skans i 18 år. **Gör:** Pensionär. **Intressen:** Musik och litteratur. Deltagare i IOGT-NTO:s litteraturcirkel. ”Även om jag inte längre ser att läsa så lyssnar jag på ljudböcker.”

Foto: Jens Wingren

Hallå där Gunvor Nygren, medlem i IOGT-NTO och centerpartist

1 Du motionerade till Centerkvinnornas förbundsstämma för en restriktiv alkoholpolitik och mot gårdsförsäljning, var det svårt att få med sig andra att underteckna motionen?

– Nej, inte alls. De första åtta jag frågade sade ja. Det var fler som ville vara med, men av utrymmesskäl fick det räcka. Det är ju bra om texten ryms på en sida.

2 Hur kommer det sig att du tog initiativ till motionen?

– Jag har ju gjort det till min uppgift att vara motståndare till gårdsförsäljning i alla lägen, men motionen handlade även om att alkoholskatterna ska höjas och indexeras, och att vi ska värna om den restriktiva alkoholpolitiken.

3 Motionen gick inte igenom. Hade du väntat dig det?

– Jag hade inga större förhoppningar, men jag ville få igång debatten och lyfta hur allvarligt hot mot monopolet gårdsförsäljningen är. Men skälet till att motionen avvisades var inte innehållet. Centerkvinnorna har fattat ett beslut att de förslag de ställer sig bakom ska ha fokus på jämställdhet och det hade inte motionen tillräckligt.

Eva Ekeröth

Pontus Willebrand

Foto: Rosie Alm, Jens Wingren

Ny organisation kräver nytt namn

Pontus Willebrand, vd för kommunikationsbyrån Pushing Buttons, har fått uppdraget att hitta ett nytt namn åt IOGT-NTO-rörelsens nya organisation(er).

Omorganisation Viktigt vid valet av namn är att alla ingående organisationer känner lika stort ägandeskap till namnet, menar han. Dessutom måste man ta praktiska hänsyn.

– Det ska fungera för geografiska avdelningar, får gärna vara unikt, men ändå lätt att komma ihåg. Helst ska det stivas som det låter, inte ge konstiga associationer och inte blandas ihop med andra. Man måste hitta en fungerande webbadress och fundera över vilken tonalitet och känsla namnet ska signalera.

Olika slags namn har olika för- och nackdelar.

– Väldigt abstrakta namn kan vara svåra att förstå och man riskerar att organisationen uppfattas som abstrakt. Väldigt beskrivande namn riskerar å andra sidan att bli väldigt långa.

En utmaning blir att hitta ett tydligt och bra namn för en organisation som har så spretig verksamhet som IOGT-NTO-rörelsen som bedriver barnverksamhet, ungdomsverksamhet, scouter, kamratstöd, familje- och sociala evenemang, opinionsbildning och drogpolitik.

– Det finns saker som förenar och det är smart att främst lägga fokus på det som folk tycker känns mest spännande och engagerande.

Med ett nytt namn kommer också svårigheten att nå ut och göra namnet känt.

– Det handlar delvis om resurser, men det handlar också om andra saker. Att många av organisationens olika projekt har namn som inte knyter an till organisationens gör det svårare att upprätthålla namnkännsdomen. Det handlar om hur vi tar hand om våra varumärken.

Pontus Willebrand ser fram emot processen.

– Det är spännande och utmanande. I en intresserad organisation är namnet en så stor del av identiteten. Det måste man respektera och behandla med ömhet. Det gör också att det alltid kommer att vara obekvämt att byta namn och alla kommer inte att vara nöjda. Men man måste våga vara obekvämt och inte bara gå på det som känns tryggt.

Eva Ekeröth

TIDSPLAN FÖR NAMNPROCESSEN

- ▶ **I mitten av maj** hölls en workshop med de fyra organisationernas förbundsstyrelser. Där processades vilken tonalitet och känsla man vill att namnet ska förmedla.
- ▶ **I juni** lämnar kommunikationsbyrån Pushing Buttons så många namnförslag som möjligt till projektgruppen som gör en första sällning.
- ▶ **Under juli och augusti** testas de återstående namnförslagen.
- ▶ **I slutet av augusti** skickas skarpa förslag på remiss inom rörelsen.
- ▶ **23 november** hålls en extrastämma i Norrköping. Då fattas beslut om ny organisationsform och namn.

För många är nykterhet fortfarande provocerande

Har du någon gång funderat på vad din nykterhet innebär för människorna runt omkring dig? För några kanske det betyder trygghet, pålitlighet. För andra kanske det gör att de själva reflekterar över alkoholnormen och börjar tänka i nya banor. Och för några kanske det provocerar.

Det har under de senaste åren skett enorma förändringar i normer och förväntningar kring alkohol, inte minst på grund av det arbete som vi i nykterhetsrörelsen gjort. Nuförtiden tycker jag att det blir vanligare och vanligare att folk reagerar positivt när jag berättar att jag är nykterist. Än är vi dock inte i land, och i alltför många sammanhang är öppen nykterhet förenat med provokation.

Vad är det som gör att så många reagerar så starkt när en människa berättar att den är nykterist? Oavsett om man reagerar positivt eller negativt, tror jag att det handlar om att nykterhet är ett ställningstagande. Det betyder något. Det ifrågasätter status quo.

Vårt ställningstagande står för ett annat sätt att vara och ett annat sätt att umgås. Det står för inkludering och att alla ska få lov att vara trygga i dem de är – att deras personlighet och rätt att få vara del i en gemenskap inte ska vara villkorad av en drog.

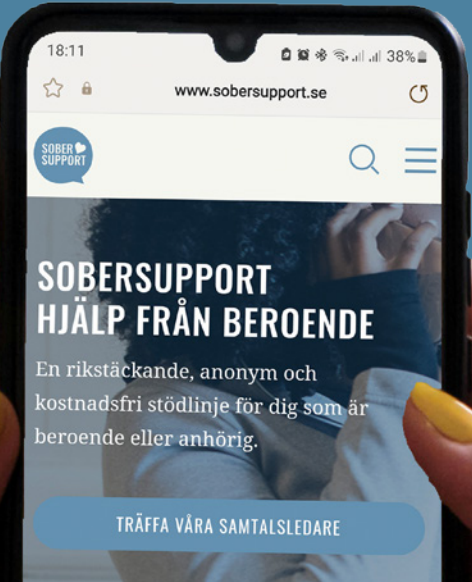
Det står också för solidaritet med de som far illa. Det står för ett motstånd mot en alkoholindustri som tjänar sina största pengar bland de som far som mest illa.

Mätningar visar att i den tid vi lever i är det rekordmånga människor som känner en uppgivenhet över samhällets utveckling. I denna tidsanda tycker jag att det är extra häftigt att nykterhetsrörelsen, genom det ställningstagande vi gör, står för något annat. Att vi står för att göra skillnad. Att vi tillsammans tror på en annan, bättre värld. Att vi tillsammans puttar världen i en nyktrare riktning.

Lucas Nilsson
Förbundsordförande

"Vårt ställningstagande står för ett annat sätt att vara och ett annat sätt att umgås."

Behöver du någon att prata med om ditt eller en närståendes beroende?

Hitta din samtalspartner på **sobersupport.se**

Du som ringer in är alltid anonym.

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Vill du ha mer Accent?

Prenumerera på vårt digitala nyhetsbrev!

Då får du det allra senaste i din inkorg varje fredag.

